ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ФАХОВИЙ БІЗНЕС-КОЛЕДЖ РІК ЗАСНУВАННЯ - 1966

Відділення бакалаврської підготовки

Кафедра бізнес-економіки та маркетингу

СИЛАБУС

Базова інформація про дисципліну	
Назва дисципліни	DP014 Економікс / Economics
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань	D «Бізнес, адміністрування та право»
Спеціальність	D3 Менеджмент
Освітня програма	Менеджмент та конкурентоспроможність підприємства
Семестр	1
Курс	1 (зі скороченим терміном навчання на базі ОКР фаховий молодший бакалавр) 2 (повний термін навчання)
Анотація курсу	Предмет навчальної дисципліни є економічна поведінка людей з приводу використання обмежених виробничих ресурсів, які мають характер багатоцільового призначення з метою виробництва різноманітних товарів і послуг для задоволення потреб суспільства як на мікро-, так і на макроекономічному рівнях. На мікрорівні досліджуються економічні проблеми структурних елементів національної економіки, а на макрорівні – проблеми усієї національної економіки Мета навчальної дисципліни на рівні мікроекономіки формування ринково-орієнтованого економічного світогляду та знання стосовно правильного економічного вибору та оцінки використання обмежених виробничих ресурсів щодо оптимальних господарських рішень структурних елементів національної економіки; на рівні макроекономіки формування системи знань з приводу дослідження ефективності функціонування національної економіки загалом або ефективності функціонування економічної системи та її загальнонаціональних механізмів.
Сторінка курсу в MOODLE	http://78.137.2.119:2929/course/view.php?id=227
Мова викладання	українська
Лектор курсу	канд. екон. наук Здір Віктор Анатолійович канали комунікації: СДН «Moodle»: повідомлення в чаті **E-mail: victor19831111@ukr.net**
Місце дисципліни в освітній програмі	
Освітня програма	http://csbc.edu.ua/documents/otdel/mark25.pdf
Перелік загальних компетентностей (ЗК)	ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у

	розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу. ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. К15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
Перелік спеціальних компетентностей (СК)	СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо. СК10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації. СК16. Розуміти особливості формування конкурентної політики держави та напрями її реалізації. СК17. Розуміти основи конкурентного законодавства та антимонопольної політики держави. СК18. Здатність формувати конкурентну політику підприємства, визначати її основні орієнтири та напрями реалізації. СК25. Здатність здійснювати комплексне управління конкурентоспроможністю підприємства, пошук резервів і шляхів її підвищення та приймати обґрунтовані управлінські рішення.
Перелік програмних результатів навчання	ПРН1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ПРН2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя. ПРН10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації. ПРН13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами. ПРН15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності. ПРН16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним. ПРН17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера. ПРН18. Демонструвати знання основ конкурентного

	законодавства, формування конкурентної політики та антимонопольної політики держави. ПРН19. Ідентифікувати джерела, розуміти методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, здійснювати оцінку конкурентоспроможності підприємства на ринку. ПРН25. Використовувати сучасні методи обґрунтування і вибору раціональних управлінських рішень, спрямованих на зміцнення конкурентних позицій організації на ринку та її внутрішнього потенціалу. ПРН26. Застосовувати набуті знання для запобігання корупції та будь-яким проявам недоброчесності в управлінській діяльності.
Опис дисципліни	
Структура навантаження на студента	Загальна кількість годин – 180 Кількість кредитів – 6 Кількість лекційних годин – 30 Кількість практичних занять – 30 Кількість годин для самостійної роботи студентів – 120 Форма підсумкового контролю – екзамен
Методи навчання	Вербальний метод; пояснювально-демонстраційний метод; метод проблемного викладання; індивідуальні та групові завдання; розв'язування задач, робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо); метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації).
Зміст дисципліни	
Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки	Мікроекономіка, предмет мікроекономіки, метод мікроекономіки, мікросистема, економічні суб'єкти, ринок, ринковий механізм, економічний вибір, обмеженість ресурсів, альтернативна вартість, крива виробничих можливостей, економічне моделювання, граничний аналіз, економічна рівновага.
Тема 2. Поведінка споживача.	Поняття про потреби та їх види. Економічні блага, їхня класифікація. Сукупна і гранична корисність. Процес споживання, динаміка зміни корисності. Перший закон Госсена. Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу. Карта кривих байдужості. Гранична норма заміщення благ. Поняття про рівновагу споживача. Модель споживання набору благ. Другий закон Госсена. Оптимальний вибір і зміна доходу споживача. Лінія «дохід-споживання». Крива Енгеля. Побудова лінії «ціна–споживання». Лінія індивідуального попиту споживача. Ефект заміщення та ефект доходу. Парадокс Гіффена.
Тема 3. Підприємство як суб'єкт ринкових відносин. Витрати виробництва	Підприємство як суб'єкт ринку та виробничо-ринкова система. Фактори виробництва. Витрати виробництва. Частинна варіація факторів виробництва. Ізоквантна варіація факторів виробництва. Пропорційна варіація факторів виробництва. Оптимум виробника.

Тема 4. Попит, пропозиція, їх взаємодія	Попит і закон попиту. Пропозиція і закон пропозиції. Взаємодія попиту і пропозиції. Еластичність попиту і пропозиції.
Тема 5. Вільна конкуренція та ринки із різним ступенем її обмеження.	Модель ринку досконалої конкуренції та її характеристики. Ринкова поведінка підприємства в короткостроковому періоді. Ринок досконалої конкуренції в довгостроковому періоді. Модель «чистої монополії» та її характеристики. Монопольний ринок у короткостроковому та довгостроковому періодах. Особливості функціонування реальних монополізованих ринків. Основні ознаки олігополії. Теоретичні моделі олігополії. Особливості організації олігополістичного ринку. Ознаки і поширення монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція.
Тема 6. Макроекономічний аналіз як складова економікс	Макроекономіка, макроекономічний аналіз, національна економіка, економічна система, макроекономічна рівновага, економічне зростання, економічна стабільність, сукупний попит, сукупна пропозиція, макроекономічні суб'єкти, домогосподарства, підприємницький сектор, державний сектор, сектор фінансових установ, зовнішній сектор, економічна політика, позитивна макроекономіка, нормативна макроекономіка, фіскальна політика, монетарна політика, стабілізаційна політика, економічна система, ринкова економіка, командно-адміністративна економіка, змішана економіка, конкуренція, державне регулювання, макроекономічна модель, економіко-математичне моделювання, економічна концепція, потік, запас, державні фінанси, суспільні блага, зовнішні ефекти, монополія, перерозподіл доходів, трансферти, державні закупівлі, економічний цикл.
Тема 7. Основні макроекономічні показники. Національне рахівництво	Система національних рахунків у відповідності з міжнародним стандартом. Поняття валового внутрішнього продукту. Роль цінового фактора у вимірюванні ВВП. Інфляція, безробіття, зайнятість, національний дохід, валовий внутрішній продукт (ВВП), валовий національний продукт (ВНП), національне багатство, агрегування,
Тема 8. Споживання, заощадження та інвестиції. Моделі макроекономічної рівновагі.	Індекс споживчих настроїв (ІСН). Споживання. Заощадження. Середня схильність до споживання. Середня схильність до заощадження. Гранична схильність до споживання. Гранична схильність до заощадження. Недоходні фактори споживання та заощадження. Теорії споживання. Інвестиції. Невідсоткові фактори та фактори мінливості інвестицій.
Тема 9. Циклічні коливання і кризи в економіці.	Економічні коливання та економічні цикли. Спад (криза, рецесія). Дно (депресія, застій). Пожвавлення. Пік (піднесення, експансія, бум). Причини циклічності. Види і тривалість циклів. Теорія нововведень (інновацій). Довгі цикли (Кондратьєва). Деформація класичного економічного циклу. Моделі економічних

	коливань. Стабілізаційна політика держави. Політика стримування. Політика експансії.
Тема 10. Інфляція.	Причини та показники інфляції. Наслідки інфляції та антиінфляційна політика. Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Інфляція в Україні та її особливості.
Тема 11. Ринок праці та соціальна політика	Зайнятість та безробіття. Безробітні. Економічно пасивне населення. Зайнятість населення. Повна зайнятість. Раціональна зайнятість. Ефективна зайнятість. Види безробіття та його наслідки. Закон Артура Оукена. Ринок праці та механізм його функціонування. Крива Філліпса. Рівень життя та показники, що його визначають. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині. Бідність та система соціального захисту населення.
Тема 12. Фінанси. Фіскальна політика	Місце і роль держави в економічному кругообігу, формування економічної рівновагі. Дискреційна і недискреційна фіскальні політики.
Тема 13. Грошовий ринок. Механізм монетарної політики	Пропозиція грошей, попит на гроші, механізм грошового ринку. Монетарна політика
Тема 14. Зовнішньоекономічна політика держави. Відкрита економіка	Поняття і сутність зовнішньоекономічної діяльності. Платіжний баланс. Валютний курс. Вплив зовнішньої торгівлі на економіку
Тема 15. Економічне зростання.	Основні засади теорії економічного зростання. Моделі економічного зростання. Джерела та фактори економічного зростання.
Політика дисципліни	
Політика відвідування	Регулярне відвідування всіх видів занять, своєчасність виконання самостійної роботи. За об’єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання зорганізується в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Академічна доброчесність	У випадку недотримання політики академічної доброчесності (плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво) передбачено повторне проходження оцінювання.
Використання ШІ	Використання ШІ під час виконання завдань регламентується Політикою «Використання ШІ в освітньому процесі ЧДБК» Завдання мають маркування регламенту використання ШІ.
Підсумковий контроль	Іспит у кінці семестру

Система оцінювання

Система оцінювання підсумкової успішності студентів поділяється на **поточний контроль** та **семестровий контроль**.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру і охоплює всі види аудиторної роботи (практичні, семінарські заняття) та виконання індивідуальних завдань. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за цей вид контролю, становить 100.

Підсумковий контроль відбуватиметься у формі іспиту

Розрахунок підсумкової оцінки

Підсумкова оцінка (О) розраховується як сума балів за роботу в семестрі (**S**) та балів за

іспит (**Т**), кожен з яких має максимальну вагу 100 балів. Вагові коефіцієнти для обох компонентів однакові та дорівнюють **0,5**.
Формула: О=(S×0.5)+(Т×0.5)

Накопичування балів з навчальної дисципліни: поточний контроль

Види навчальної роботи	**Загальна кількість балів**
Усні відповіді за темами 0 по 2 бали	26
Практична робота за темами 0 по 2 бали	26
Модульні контрольні (2 к.р. по 9 балів)	18
Індивідуальна самостійна робота (проєкт)	30
Разом	**100**

Критерії оцінювання для кожного виду навчальної

Критерії оцінювання усних відповідей:

2 б. студент має системні знання, вміє, використовує додаткові джерела та матеріали; представляє власні судження щодо економічних процесів та явищ; користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, схильний до системно-наукового аналізу; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі

1 б. студент може дати відповідь з кількох простих речень; здатен усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення, слабко орієнтується в матеріалі; відсутні сформовані уміння та навички.

0 б. Відсутня відповідь; студент взагалі не володіє матеріалом і не орієнтується в ньому.

Критерії практичних робіт (рішення задач)

2 б. Студент вірно вирішив задачу. Дотримана логіка вирішення. Зроблені висновки.

1 б. Задача вирішена не вірно, але хід рішення та логіка дотримана.

0 б. Невірно вирішена задача.

Критерії оцінювання модульних робіт.

Кожна окрема МКР складається з блоку тестів (20 тестів), що оцінюється в 5 балів та двох задач, по 5 балів кожна.

Кожен тест має лише єдину правильну відповідь і оцінюється в 0,25 балів.

Кожна задача оцінюється в 5 балів

5 б. Студент правильно розв’язав практичне завдання (задачу), спроможний пояснити методику її розв’язання та зміст застосовуваного понятійного апарату та формул.

4 б. Студент правильно розв’язав практичне завдання (задачу), але не в повній мірі розкрита методика її розв’язання та зміст застосовуваного понятійного апарату та формул.

3 б. Студент правильно розв’язав практичне завдання (задачу), але має несуттєві помилки при рішенні, не в повній мірі розкрита методика її розв’язання.

2 б. Задача вирішена не вірно, але чітко простежується правильний хід, логіку та послідовність рішення.

1 б. Задача вирішена не вірно, але простежується правильний хід та послідовність рішення.

0 б. Невірно вирішена задача.

Критерії оцінювання індивідуальних робіт (проєктів)

Індивідуальна робота оцінюється на 30 балів максимально і складається з 10 задач, кожна з якої оцінюється по 3 бали:

3 б. Студент правильно розв’язав практичне завдання (задачу), спроможний пояснити методику її розв’язання та зміст застосовуваного понятійного апарату та формул.

2 б. Студент правильно розв’язав практичне завдання (задачу), але має несуттєві помилки при рішенні, не в повній мірі розкрита методика її розв’язання.

1 б. Задача вирішена не вірно, але простежується правильний хід та послідовність рішення.

0 б. Невірно вирішена задача.

Критерії оцінювання іспиту:

Іспит складається з блоку тестів (25 питань) та двох задач.

В тестах лише одна єдиноправильна відповідь, кожна з яких оцінюється в 2 бали.
Кожна задача оцінюється в 25 балів:

20-25 б. Студент правильно розв'язав практичне завдання (задачу), спроможний пояснити методику її розв'язання та зміст застосовуваного понятійного апарату та формул.

15-19 б. Студент правильно розв'язав практичне завдання (задачу), але не в повній мірі розкрита методика її розв'язання та зміст застосовуваного понятійного апарату та формул.

10-14 б. Студент правильно розв'язав практичне завдання (задачу), але має несуттєві помилки при рішенні, не в повній мірі розкрита методика її розв'язання.

5-9 б. Задача вирішена не вірно, але чітко простежується правильний хід, логіку та послідовність рішення.

0-4 б. Задача вирішена не вірно, але простежується правильний хід та послідовність рішення.

0 б. Невірно вирішена задача.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Бали	Зміст
90-100 відмінно	**Бездоганна підготовка в широкому контексті.** Здобувач виявляє глибокі, системні знання навчального матеріалу, вільно орієнтується в першоджерелах та додатковій літературі, демонструє творчий підхід, аналітичне мислення та здатність застосовувати набуті компетентності в нестандартних ситуаціях.
80-89 дуже добре	**Повні знання, міцні вміння.** Здобувач володіє навчальним матеріалом у повному обсязі, впевнено застосовує практичні навички, вільно виконує передбачені програмою завдання, проте припускається несуттєвих неточностей або незначних помилок при викладенні окремих питань
70-79 добре	**Хороші знання та вміння.** Здобувач грамотно та по суті викладає матеріал, демонструє достатній рівень засвоєння практичних навичок, але припускається деяких неточностей у формулюваннях або має невеликі труднощі під час самостійного виконання складних завдань.
65-69 задовільно	**Задовільні знання, стереотипні вміння.** Здобувач знає основний навчальний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання, вирішує завдання за готовим алгоритмом (шаблоном), проте має прогалини в деталях та припускається помилок при самостійних висновках.
60-64 достатньо	**Виконання мінімальних вимог діяльності в стандартних умовах.** Здобувач демонструє засвоєння лише базового рівня матеріалу, спроможний виконувати лише найпростіші завдання в стандартних (знайомих) умовах під керівництвом викладача.
35-59 незадовільно	**Слабкі знання, відсутність вмінь.** Здобувач володіє лише фрагментарними знаннями, не здатний системно викласти матеріал чи застосувати вміння на практиці. Потрібне повторне складання (перескладання) для досягнення мінімального рівня.
1-34 незадовільно	**Необхідний повторний курс.** Здобувач демонструє повну відсутність необхідних знань та вмінь, що унеможливлює складання заборгованості без повторного вивчення навчальної дисципліни

Список рекомендованих джерел

1. Макаренко, М. І., Семененко, Т. О., & Петрушенко, Ю. М. (2021). *Макроекономіка* (2-ге вид., перероб.) [Електронний ресурс]. Суми: Сумський державний університет. https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/86041
2. Фісуненко, Н. О., Альошина, Т. В., Сидоров, О. А., & М'ячин, В. Г. (2023). *Макроекономіка* [Навчальний посібник]. Дніпро: ДДУВС. ISBN 978-617-8035-88-4 https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/13272
3. Тюхтенко, Н. А., & Синякова, К. М. (2024). *Макроекономіка* (2-ге вид.). Київ: Університетська книга. ISBN 978-966-289-087-7
4. Радіонова, І. Ф., & Котенок, Д. М. (2025). *Макроекономіка* [Навчальний посібник]. Київ: Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. https://ir.kneu.edu.ua/500
5. Миронова, М. І. (2023). *Міжнародна макроекономіка* [Навчальний посібник]. Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету. https://www.lute.lviv.ua/akademija/novini/novina-detalnishe/article/viishov-z-druku-navchalnii-posibnik-mizhnarodna-makroe/
6. Задоя, А. О., & Петруня, Ю. Є. (2022). *Макроекономіка* [Електронний ресурс; 5-те вид., 2022]. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля. https://uamdbe.org.ua/макроекономіка-навчальний-посібник/
7. Задоя, А. О., & Задоя, О. А. (2021). *Мікроекономіка: навчальний посібник* [Електронне видання]. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля. https://ir.duan.edu.ua/items/68aa9e9a-bffc-4084-a7d6-195eb33cc79f
8. Солонінко, К. С. (2021). *Макроекономіка* [Навчальний посібник]. Київ: Центр учбової літератури. ISBN–978-617-673-394-1. https://koha.tntu.edu.ua/bib/254155
9. Мартин, О. М. (2021). *Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина І: навчальний посібник*. Львів: ЛДУ БЖД. https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/9186/1/Мартин%20О.М.%20Мікроекономіка%2С%20ч.%201.pdf
10. Бріль, М. С., та ін. (2021). *Макро- та мікроекономіка: навчальний посібник* для студентів усіх спеціальностей (електронний ресурс). Херсон: ХНЕУ (електронний репозиторій). https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/27811/1/2021-за%20заг.%20ред.%20Мащенко%20М%20А.pdf
11. Каменева, Н. М., Косич, М. В., Александрова, О. Ю., та ін. (2022). *Мікроекономіка: навчальний посібник*. Харків: УкрДУЗТ. https://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/8611/1/Навчальний%20посібник.pdf
12. Ігнатюк, А. І. (ред.). (2023). *Мікроекономіка: підручник* (видання). Київ: Ліра-К. ISBN 978-617-520-410-8. https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/819bc983-fee3-46af-9671-e543588d08d7/content
13. Рудий, М. М., & Жебка, В. (2023). *Мікроекономіка: навчальний посібник* (рекомендовано МОН). Київ: «Каравела» / Центр навчальної літератури (постачальники/анонси видання). https://caravela.com.ua/index.php?product_id=190&route=product%2Fproduct&utm_source=chatgpt.com
14. Васильєв, С. В., Кобець, Є. А., & Масляєва, О. О. (2024). *Мікроекономіка: навчальний посібник*. Дніпро: ДДАЕУ. https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/9877/1/Мікроекономіка%20навч.%20посіб.pdf
15. Abel, A. B., Bernanke, B. S., & Croushore, D. (2023). *Macroeconomics* (11th Global Ed.). Pearson. https://www.pearson.com/en-gb/subject-catalog/p/macroeconomics-global-edition/P200000009891/9781292477886
16. Frank, R. H., Bernanke, B. S., Antonovics, K., & Heffetz, O. (2025). *Principles of Macroeconomics*. McGraw Hill.

https://www.mheducation.com/search.html?searchQuery=9781264250318&utm_source=chatgpt.com

Інтернет ресурси

1. Міністерство фінансів України. https://mof.gov.ua/uk
2. Міністерство економіки України. https://me.gov.ua/?lang=uk-UA
3. Державна служба статистики України https://www.ukrstat.gov.ua